

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

S2020/00202/SOF

Yttrande över SOU 2020:01 *Personlig assistent - ett viktigt yrke som förtjänar bra villkor*

Kommunal har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och framför följande synpunkter:

Bakgrund

Kommunals uppgift är att tillvarata medlemmarnas intressen på arbetsmarknaden och i samhällslivet i övrigt. Förbundet ska bland annat verka för en samhällsutveckling som stärker allas lika värde, social rättvisa, generell välfärdspolitik, full sysselsättning och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Utredningen *Personlig assistent – ett viktigt yrke som förtjänar bra villkor* (SOU 2020:1) har haft i uppdrag att göra en översyn av yrket personlig assistent. I översynen har ingått att undersöka hur arbetsförhållandena, det vill säga arbetsvillkor och arbetsmiljö, ser ut för personliga assistenter hos arbetsgivare i olika sektorer. I utredningens uppdrag har även ingått att undersöka vilka arbetsuppgifter som kan ingå i yrket personlig assistent och hur behoven av kompetens tillgodoses. ”Vid behov” ska utredningen lämna förslag på åtgärder som syftar till att goda arbetsförhållanden för personliga assistenter säkras samtidigt som den assistansberättigades självbestämmanderätt och integritet respekteras. Enligt direktiven ingår det inte i utredningens uppdrag att föreslå ändringar i arbets- eller arbetsmiljörättslig lagstiftning.

Kommunal har haft möjlighet att ingå i utredningen tillsammans med representanter från bland annat SKR, KFO, Vårdföretagarna, ett antal brukarorganisationer och statliga myndigheter.

Allmänt om utredningen

Kommunal välkomnar att regeringen tillsatt utredningen och tycker att utredningen har fullgjort sitt uppdrag på ett mycket bra sätt. Förbundet anser att utredningens analys och förslag håller hög kvalitet och vill att förslagen ska genomföras så snart det är möjligt.

Kommunal tycker dessutom att det är utmärkt att det äntligen finns en bred kartläggning över detta yrke, som dessutom är Sveriges 11:e vanligaste yrke. Utredningen pekar på ett tydligt sätt ut vilka problemen är i branschen.

Kommunal instämmer med utredningens analys att arbetet och arbetsvillkor som personlig assistent ofta är otrygga och att arbetsgivare behöver i större uträkning ta mer ansvar när det kommer till arbetsmiljön. För privat och kooperativt anställda assistenter innebär kollektivavtalen framför allt kortare uppsägningstider jämfört med vad som gäller i stort på

Kommunal.

arbetsmarknaden. Många är anställda ”så länge assistansuppdraget varar”. Uppsägningstiderna är vanligen 14 dagar. Att många assistenter har anställningsvillkor som innebär korta uppsägningstider kan leda till att de inte vågar påtala brister i arbetsmiljön. Enligt utredningens enkät är fyra av tio assistenter oroliga för att bli av med sitt arbete med kort varsel. Utredningen visar också tydligt att det inte är ett genomgångsyрке att arbeta som personlig assistent. Det är ett yrke som folk förväntas arbeta hela sitt arbetsliv i och samtidigt har personliga assistenter inte tillsvidareanställningar enligt normen på arbetsmarknaden.

Kommunal instämmer med utredningens resonemang och tillstyrker dess förslag i helhet.

Särskilt om behovet av trygga anställningsvillkor och en ny ersättningsmodell

Utredningen är ett värdefullt första steg för att kunna erbjuda assistenter arbete på samma villkor som andra. Utredningen följer dock utredningsdirektivet och presenterar därför inte många skarpa förslag. För att komma itu med problemen med otrygga villkor inom personlig assistans anser Kommunal att fler åtgärder behövs¹. Precis som utredningen anser Kommunal att staten behöver använda både reglering och ekonomiska incitament för att förbättra assistenternas villkor.

Ett viktigt nästa steg är att ta fram en ny ersättningsmodell som samspelar med den svenska arbetsmarknadsmodellen för att möjliggöra en löne- och villkorsutveckling som följer den övriga arbetsmarknaden. Dagens system är ohållbart då uppräknings under ett antal år underskridit det så kallade ”märket”. Allt detta gör branschen mindre attraktiv och innebär i förlängningen risk för högre personalomsättning och lägre assistanskvalitet.

Utöver detta vill Kommunal se en ny anställningsform för personliga assistenter. För att förslaget om ny anställningsform ska kunna genomföras behöver också uppsägningstiden för anordnaravtalen lagregleras. Idag finns ingen sådan lagstadgad uppsägningstid.

Vänliga hälsningar
Kommunal

Tobias Baudin
Förbundsordförande

Mari Huupponen
Utredare

---

¹ Kommunal presenterar förslag till exempel i rapporten *Arbete på samma villkor som andra – dags att styra upp den personliga assistansen* (2016).